

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора педагогічних наук, доцента

Атаманчука Юрія Миколайовича

на дисертаційну роботу

Норкіної Олени Валеріївни

**«Розвиток дослідницької компетентності вчителів математики
засобами інформаційно-комунікаційних технологій»,**

подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти

Однією з головних умов забезпечення сталого розвитку українського суспільства на початку ХХІ століття є формування нової якості освіти, що спричинило виникнення соціального попиту на вчителя, який не лише ефективно здійснює педагогічну діяльність, а й виявляє готовність і спроможність забезпечувати якість освіти на основі упровадження педагогічних інновацій, апробації нових програм, підручників та посібників, здійснення дослідно-експериментальної роботи з різних аспектів педагогічної практики. З огляду на це проблема розвитку дослідницької компетентності педагогічних працівників, що сприяє підвищенню якості навчально-виховного процесу, створенню нових технологій навчання, має беззаперечне теоретичне і практичне значення. У цьому зв'язку дисертація Норкіної Олени Валеріївни, присвячена розвитку дослідницької компетентності вчителів математики засобами інформаційно-комунікаційних технологій, є серйозним, оригінальним дослідженням, актуальність якого не викликає сумніву. Адже у сучасних державних документах як нагальне завдання післядипломної педагогічної освіти визначається необхідність підвищення професійної компетентності педагогічних кадрів, здатних забезпечувати інноваційний поступ сучасної системи освіти. Відтак, актуальність дисертаційної роботи Норкіної О.В. визначається сучасною інтерпретацією думки про постійне професійне зростання вчителів впродовж

усього життя і, як наслідок, – забезпечення конкурентоспроможності на ринку праці, що є найважливішим завданням держави й суспільства. Обрана тема безпосередньо відповідає завданням реформування освітнього простору України, зокрема підвищенню професійного рівня вчителів математики, що здійснюється у системі післядипломної педагогічної освіти.

Олена Валеріївна здійснила власний внесок у вирішення проблеми розвитку дослідницької компетентності вчителів математики засобами інформаційно-комунікаційних технологій, довівши, що вимоги сучасного інформаційного суспільства, потреба сучасної освіти у впровадженні інформаційно-комунікаційних технологій в освітній простір закладів післядипломної педагогічної освіти вимагають переосмислення і змістового наповнення навчальних можливостей цих закладів щодо готовності вчителів математики використовувати ІКТ для власного професійного розвитку і саморозвитку.

У дослідженні обґрунтовано наукову доцільність розробки та апробації моделі розвитку дослідницької компетентності вчителів математики засобами інформаційно-комунікаційних технологій, а також організаційно-педагогічних умов її ефективної реалізації у системі післядипломної освіти. Дисертаційна робота містить нові наукові положення, що сприяють розв'язанню актуальної проблеми якісного реформування системи післядипломної освіти в умовах інтеграції вищої освіти України у світовий і європейський освітні простори, посилення уваги освітян, суспільства до розвитку професіоналізму фахівців. Теоретична цінність дослідження полягає у розвитку педагогічної методології, практична – спрямована на розробку та впровадження у педагогічний процес закладів післядипломної педагогічної освіти навчально-методичного забезпечення дистанційного спецкурсу «Вчимося здійснювати педагогічне дослідження»; у створенні віртуального інформаційно-комунікаційного освітнього простору на основі упровадження організаційно-педагогічних умов ефективної реалізації моделі розвитку дослідницької компетентності вчителів математики засобами ІКТ; підготовці методичних рекомендацій щодо використання інформаційно-

комунікаційних технологій для розвитку дослідницької компетентності вчителів математики у системі післядипломної педагогічної освіти та навчально-методичного посібника «Розвиток дослідницької компетентності вчителів математики засобами інформаційно-комунікаційних технологій».

Робота містить три розділи, є логічно структурованою, що детерміновано побудованими зв'язками між метою, завданнями, предметом і висновками дисертації, чітким, конкретним викладом авторських міркувань, яке забезпечує прозорість думки. Це передусім стосується вирішення завдань дослідження, у межах яких послідовно визначається категоріальний статус базових понять дослідження – «компетентність», «дослідницька компетентність», «дослідницька компетентність учителя математики», наведено приклади наукового осмислення цих категорій, виділено й систематизовано теоретико-методичні підходи до інтерпретації дослідницької компетентності педагогів загалом та учителів математики в системі післядипломної освіти зокрема, акцентовано увагу на її значущості, наголошено на ролі та основних завданнях післядипломної освіти щодо розвитку дослідницької компетентності учителів математики для власного професійного розвитку і саморозвитку.

Цілком логічним, на нашу думку, є виокремлення дисертантом критеріїв (когнітивний, мотиваційно-ціннісний, рефлексивно-особистісний та практично-діяльнісний), їх показників та характеристика рівнів (високий, достатній та низький) розвитку дослідницької компетентності вчителів математики. Заслуговує схвалення реалізований авторкою алгоритм проведення експериментальної роботи; опис способів обробки даних та аналіз результатів дослідження. Результати педагогічного експерименту супроводжуються матеріалом у вигляді графічних зображень, таблиць, рисунків, графіків, діаграм, що суттєво унаочнює змістове поле дисертаційної роботи.

Сутнісною методологічною ознакою дисертації Норкіної О.В. є теоретичне обґрунтування моделі розвитку дослідницької компетентності вчителів математики засобами інформаційно-комунікаційних технологій, що

складається з цільового (мета, завдання, методологічні підходи, принципи), організаційно-змістового (суб'єкти освітньої взаємодії, змістові напрями освітньої взаємодії засобами ІКТ), операційно-технологічного (види ІКТ для розвитку дослідницької компетентності вчителів математики та методика розвитку цього феномену), оцінювально-результативного (критерії, показники та рівні розвитку дослідницької компетентності вчителів математики, результат) блоків.

Важливим результатом дисертації Норкіної О.В. є визначення організаційно-педагогічних умов ефективної реалізації моделі: розроблення та використання у післядипломній педагогічній освіті дистанційного спецкурсу «Вчимося здійснювати педагогічне дослідження»; створення та координація сайту «Віртуальна школа педагога-дослідника» як інформаційно-комунікаційного простору для розвитку дослідницької компетентності вчителів математики; використання електронного педагогічного портфоліо як форми самопрезентації результатів дослідницької діяльності вчителів математики.

Завдяки чіткій методологічній позиції дисертанту вдалося обґрунтувати можливість застосування особистісно зорієнтованого, діяльнісного, компетентнісного та системного методологічних підходів у процесі розвитку дослідницької компетентності вчителів математики як одного із пріоритетних завдань післядипломної педагогічної освіти в умовах реформування української системи освіти.

Ґрунтовність і достовірність проведеної роботи визначає і той факт, що дисертант опрацював достатню кількість науково-педагогічних джерел. Основні теоретичні положення і результати дисертації відображено у 17 публікаціях, з яких 6 статей відображають основні наукові результати дисертації (1 стаття – у зарубіжному періодичному виданні), 10 – апробаційного характеру, 1 – додатково відображає результати дисертації. Основні теоретичні й практичні результати дослідження було оприлюднено на науково-практичних конференціях різних рівнів – міжнародних, всеукраїнських, регіональних.

Отже, є підстави визнати дисертацію Норкіної Олени Валеріївни завершеним теоретико-методичним дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне та практичне значення для системи вітчизняної професійно-педагогічної освіти. Дисертаційна робота підтвердила правильність здійсненого відбору і модифікації базових понять дослідження; виявила сутність, структуру, особливості змісту і організації процесу розвитку дослідницької компетентності вчителів математики засобами інформаційно-комунікаційних технологій у закладах післядипломної освіти.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу О. В. Норкіної, вважаємо за необхідне вказати, що виконане дослідження не позбавлене окремих недоліків, побажань і певних дискусійних моментів:

1. У процесі розробки моделі розвитку дослідницької компетентності вчителів математики засобами інформаційно-комунікаційних технологій варто було б приділити увагу характеристиці методу «моделювання».

2. Щодо складових моделі розвитку дослідницької компетентності вчителів математики засобами ІКТ, вважаємо, що авторці варто було б більш докладно зупинитися на складовій «Змістові напрями освітньої взаємодії» організаційно-змістового блоку.

3. В експериментальній роботі взяли участь учителі математики з 8 областей України (210 осіб), що свідчить про достатню географію дослідження. На нашу думку, варто було б зазначити: чи є різниця між рівнями розвитку дослідницької компетентності вчителів математики міської та сільської місцевості з метою забезпечення більш об'єктивної результативності в процесі дослідження проблеми.

4. У дисертації розглянуто принципи освітньої взаємодії в контексті розвитку дослідницької компетентності вчителів математики, зокрема: індивідуалізації та диференціації, оптимальності та педагогічної доцільності, інтерактивності та рефлексивності у навчанні. Бажано було б включити сюди ще й принцип безперервності з метою подальшого розвитку зазначеного феномену.

5. У тексті дисертації зустрічаються граматичні помилки і стилістичні огріхи, часті тавтології, змістові неточності.

Вказані зауваження не зменшують цінності дослідження і можуть розглядатися як побажання автору в подальшій науковій роботі, не впливаючи на загальну позитивну оцінку дисертації.

Автореферат і публікації Норкіної Олени Валеріївни відповідають змісту дисертації. Дисертаційна робота «Розвиток дослідницької компетентності вчителів математики засобами інформаційно-комунікаційних технологій» є завершеним самостійним і оригінальним дослідженням, яке за характером фактичного матеріалу, ступенем його якісного і кількісного аналізу, рівнем новизни і значущості результатів відповідає вимогам п.п. 9,11,12,13,15 Постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2014 року № 567 «Про затвердження порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», а її автор – Норкіна Олена Валеріївна - заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, доцент,

директор Уманської філії Київського

інституту бізнесу і технологій

Ю. М. Атаманчук